

2505

ເດරສຣມກຄາ

ພຣະສາສນໂສກລະ

ເຈົ້າອວາສ ວັດບວຣນິເວສວີຫາຣ

ເທັກນາເມື່ອສກທີ່ແລ້ວມາ

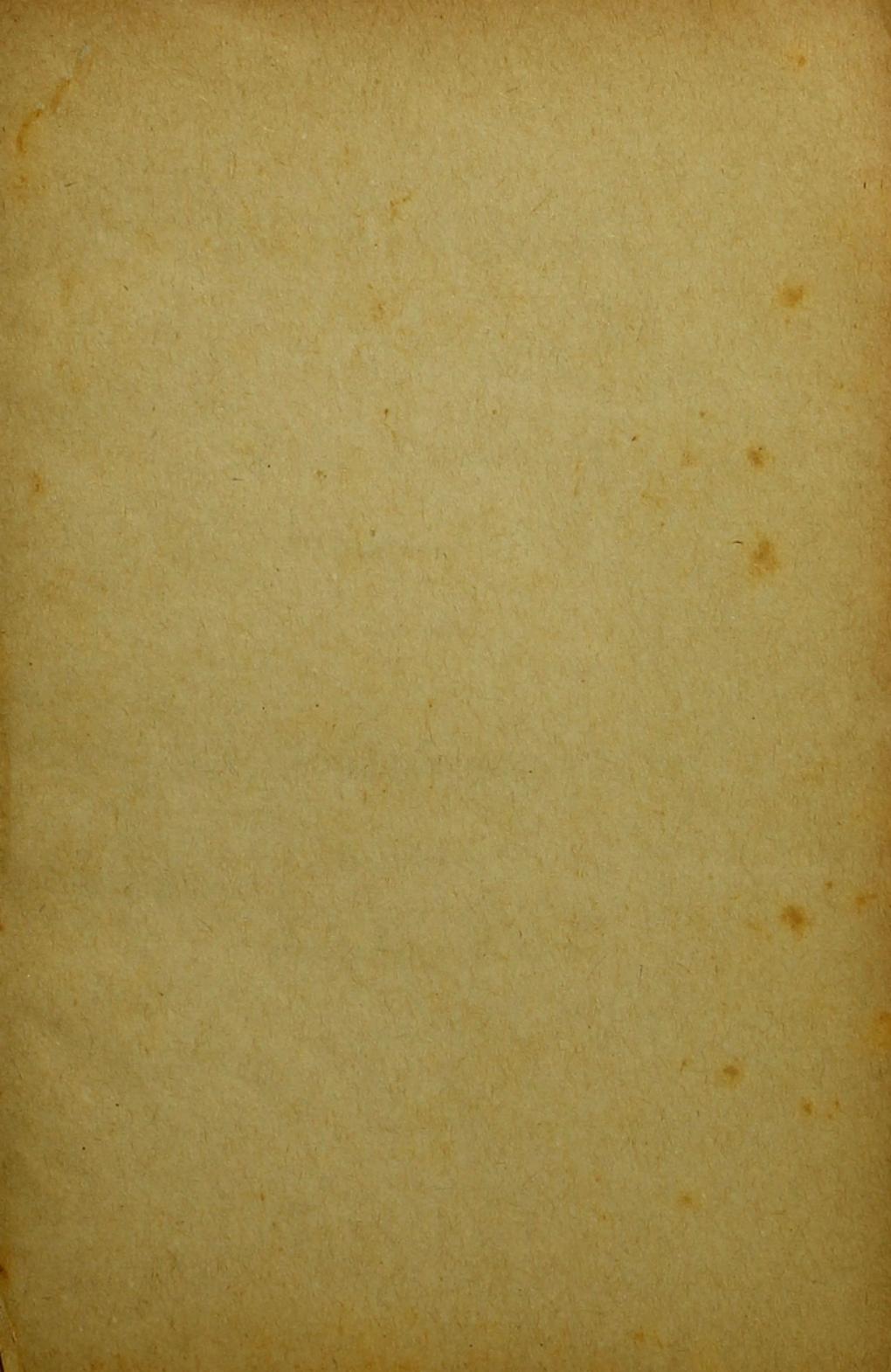
ຄືນຍານຸຄືນຍໍ່ສຳນັກວັດເຂົາບາງທຮາຍ

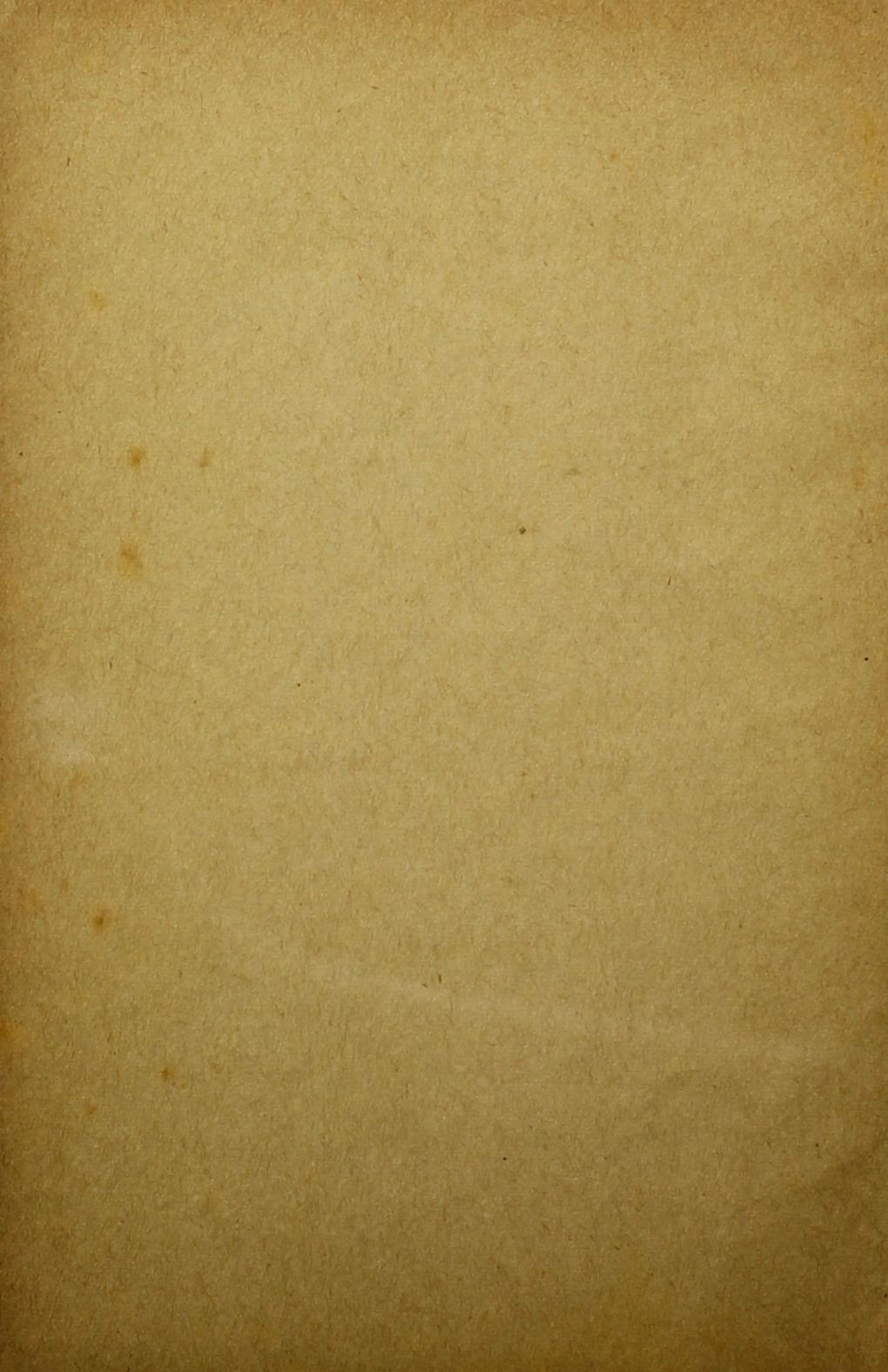
ພິມພຶ່ນອນຸສຽນ

ກາຣນຳເພື່ອຖຸສລປະຈຳນີ້

๖ ຕຸລາຄມ ໂກຊ່ວນ

ເຕຣະຮຣມກຄາ

ພຣະສາສນໂສກລະ

ເຈົ້າອາວາສ ວັດບວຣນິເວສວີຫາຣ

ເທັກນາເມື່ອຕົກທີ່ແລ້ວມາ

ສຶນຍານຸສຶນຍໍລຳນັກວັດເຂົາບາງທຽບ

ພິມພໍເປັນອນຸສຣນ໌

ກາຮນຳເໜີ່ຜູ້ກຸລປະຈຳນີ້

๖ ຕຸລາຄມ ແກສອນ

วัดบวรนิเวศวิหาร

กษิหลวงศ์กมปนาทแสนาฯ

3111102003307

ເດරຂຮມກດາ

ນໂມ ຕສුລ ກຄວໂຕ ອຣහໂຕ ສමມາສමພຸຖະສූລ ฯ

ປລຸຈ້ນ ກົກຸງວາ ທມມູເມທີ ສມນຸນາຄໂຕ ເດໂຮ
ກົກຸງ ສພຽບຮຸມຈາກັນ ບໍ່ໄປ ຈ ໂທີ ມນາໂປ ຈ
ກຣ ຈ ກາວນິໂຍ ຈາຕີ ฯ

ບັດນີ້ ຈັກວິສ້ອ່ານາພະຫວັນເທິງ ເດරຂຮມກດາ
ອນຸປະແກ່ກຸສລຈິຍາທັກສີນານຸປະທານກິຈ ຊັ້ງຄນະ
ສີ່ຍານຸສີ່ຍື່ດຳນັກວັດເຫັນບາງທຣາຍ ກັບທັງທ່ານຜູ້ນົມຄວາມ
ເຄາຣພັນບັດອືນເຈົ້າພຣະຄຸນສມເດື່ອພຣະພຸຖະໂມຊາງາຍົ່ງ
ນານວຣເດຣະ ທ່ານເຈົ້າຄຸນພຣະເຂມທັສີ່ ຂລອທີ່ສມານຄຸນ
ເມຂີຍເດຣະ ທ່ານເຈົ້າຄຸນພຣະຫລໂຮປມຄຸນ ປຸ່ນຸນກເດຣະ
ແລະທ່ານພຣະວິນຍ້ຮຣມ ໂສກິດເດຣະ ໄດ້ມີສມານໜັ້ນທີ່
ວ່ວມໃຈກັນນຳເພື່ອເປັນກຸສລກິຈປະຈຳປີ ເພື່ອນ້ອມຈິດ

อุทิศส่วนก้าลปนาผล คือผลที่สำเร็จแต่การบุญการกุศล
 นั้นด้วย ตามวิสัยของสาวกชนพุทธบริษัท ผู้มีความ
 กตัญญูกตเวทเป็นเบองหน้า เพราะมาร์ลอกถึงคุณ-
 ปการของท่านที่แก้วด้แลแก่ศิษยานุศิษย์ทั่วไป วัด
 เขมางหารายได้อาศัยท่านปกปักรักษาหันบ้มารุ่งในขณะ
 ที่ท่านยังมีชีวิต แม่ท่านจะถึงมรณภาพไปแล้วตาม
 แต่บำรุงคุณงามความดียังไม่สุดสันติ ดังที่เห็นประจักษ์
 อยู่ จึงเป็นผู้สมควรแก่ความเคารพนับถือ และบำเพ็ญ
 บจจาในการกิจตอบสนองอย่างแท้จริง ทั้ง กพระ
 ท่านบุรพเดตราเจริญทรง ๔ ได้เป็นผู้ที่อบรมสร้างสม
 คุณธรรมนั้น ๆ ด้วยกายวาจาใจ เป็นเนติแบบอย่าง
 ให้ดำเนินตาม โดยเฉพาะท่านเป็นผู้ประกอบด้วย
 เตรษธรรม นำมาซึ่งความเบนทรากเคารพนับถือสันทิใจ
 ไม่เสื่อมคลาย สมตามกระแสพระพุทธภาษิตที่ยกไว้
 ในเบองตนว่า ปัญจหายิกุนเว ธรรมเมหิ สมนุนากโต
 เป็นตน เปลความว่า ภิกษุผู้เป็นธรรม ประกอบด้วย

ธรรมทั้ง ๕ ประการ ย่อมเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจ
เป็นที่เคารพ เป็นที่ยกย่องนับถือ ของสพระมหาจารี
คือผู้ประพฤติธรรมร่วมกันทั้งหลาย ได้แก่เป็นผู้มี
ศรัทธา ๑ เป็นผู้มีจริย ๑ เป็นผู้มีอุตสาหะ ๑ เป็น
ผู้ปรารภความเพียร ๑ เป็นผู้บัญญชา ๑ ดังนี้.

ต่อไปนี้ จะได้อธิบายขยายความพระพุทธภาษิตนั้น
พอที่จะเป็นข้อชักนำในการปฏิบัติโดยทั่ว ๆ ไป สืบ
ไป.

อนภากษุที่娑婆เป็นเดือนนั้น ตามพระวินัย หมาย
ถึงภิกษุผู้มีอายุพระชาดงแต่อายุ ๑๐ ขึ้นไป นับเดี่ยว
อุปสมบท ส่วนตามธรรมนั้น เถระ แปลว่า ผู้มั่นคง
หมายถึงผู้ประกอบด้วยธรรม อันเป็นส่วนหนึ่งของ
บุคคลใดจะเป็นคฤหัสถ์เป็นบรพชิต เป็นผู้มีอายุน้อย
หรือมาก เมื่อประกอบด้วยธรรมของเถระดังกล่าว
ก็ชื่อว่าเป็นเถระ คือผู้มั่นคงได้ นี้เป็นเดือนตามธรรม
บุคคลจะเป็นผู้มั่นคง ที่娑婆เป็นเถระตามวินัย อัน

วัตถุทางหลาย และประกอบการบัญการกุศลในเขต
 พระพุทธศาสนา มีประการต่าง ๆ เพราะฉะนั้น ก็
 ยอมเริ่มมีศรัทธา คือความเชื่อในศาสนา โดยเฉพาะ
 ก็คือในพระพุทธเจ้า ความเชื่อในพระพุทธเจ้านักเป็น^๔
 ไปในลักษณะต่าง ๆ กัน เป็นตนว่า เชื่อว่าพระ-
 พุทธเจ้าเป็นผู้สักดิสทธิ ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถทำให้
 เกิดความเคลื่อนคลาย หรืออยู่ยงคงกระพัน เมื่อเป็น^๕
 เช่น กับบดีพระพุทธเจ้าในทางเป็นผู้สักดิสทธิ ดัง
 กล่าวนั้น และกับภิกษุในด้านที่จะขอให้พระพุทธเจ้า^๖
 เป็นผู้ทำให้เคลื่อนคลายจากอันตราย ทำให้เกิดความ
 คงกระพันชัตตรเป็นตน หรือบางคนมีความเชื่อว่า
 พระพุทธเจ้าเป็นที่สามารถจะบันดาลลาภผลให้ได้ เมื่อ^๗
 เป็นเช่นนักทำผู้การอธิษฐานต่อพระพุทธรูป ขอลาภ
 ขอผล และขอสิ่งต่าง ๆ ตามที่ปรารถนาต้องการ โดย^๘
 ที่สุด แม้เป็นผู้ชาย ผู้หญิงกับบดีพระพุทธศาสนา กับบดี^๙
 พระพุทธเจ้า ในทางเป็นเครื่องรางในทางบ้องกัน

อันตราย นักการพนันอธิษฐานขอความร่ำรวยในการ
 พนันต่อพระพุทธชรป หรือต่อพระพุทธเจ้า เพราะฉะนั้น
 การนับถือพระพุทธเจ้า หรือเรียกว่าการนับถือพระ-
 พุทธศาสนาของบุคคล จึงเป็นไปในรูปต่างๆ กัน ดัง
 เช่นที่กล่าวมา แต่ว่าการนับถือดังกล่าวมานี้ ก็ยังไม่ใช่
 เป็นจุดที่ตรงต่อศรัทธาในพระพุทธศาสนา ศรัทธาใน
 พระพุทธศาสนา จะงดงามมากต่อเมื่อบุคคลได้
 ศดับธรรมมาโดยลำดับ และเมื่อเป็นผู้ได้เข้ามาบัว
 เรียน ศึกษาพระธรรมวินัย ได้พระธรรมวินัยของ
 พระพุทธเจ้าเข้า เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็หนมาเชื่อต่อคำ
 ถั่งส่อนของพระพุทธเจ้าอันเรียกว่าพระธรรมวินัย พระ-
 ธรรมวินัย เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว ก็เป็นข้อถั่งส่อน
 ให้บุคคลเว้นจากบาป การกระทำที่ชั่วที่ผิดบ้าง ให้
 ประกอบบุคคล คือการทัดห้อมบ้าง ใช้ชั่วร้ายจิตของ
 ตนให้บรสุทธ์เจنمใส่บ้าง เมื่อเป็นเช่นนักจะได้บัญญา
 คือความรู้ในธรรม เมื่อได้บัญญา คือความรู้ในธรรม

กระทำอย่างโดยอย่างหนึ่ง และเมื่อประสงค์จะให้คร
 กระทำกิจอนได้อนหนึ่ง ก็จะมีการซักสวนให้เชืออย่าง
 ที่เรียกน้ำว่าโไมซณาชวนเชือ เพราะเมื่อฉวยเอกสาร
 เชือไปได้แล้ว ก็ย้อมสักนำให้บุคคลนั้นกระทำการนั้นๆ
 ได้ตามความเชื่อนั้น เพราะฉะนั้น ศรัทธาคือความเชือ
 ทั่วไปนั้นจะเป็นข้อสำคัญ แต่ว่าศรัทธาในทางพระพุทธ
 ศาสนานั้น ท่านหมายถึงว่าเป็นศรัทธาคือความเชือ
 ในพระพุทธเจ้า หรือเรียกว่าเชือความตรัสรู้ของพระ-
 พุทธเจ้าเป็นประการสำคัญ และก็เป็นต่อไปถึงใหม่
 ความเชือกรรม เชือผลของกรรม เชือความทสตวม
 กรรมเป็นของของตน อันศรัทธาความเชือต่อความ
 ตรัสรู้ของพระพุทธเจานน บุคคลผู้นับถือพระพุทธ-
 ศาสนาทั่วไป ก็ยอมจะมีกันอยู่ แต่ว่ามีกันในรูปต่างๆ
 เป็นดังว่า ตั้งแต่เกิดมา ก็ได้เห็นมารดาบิดาและ
 ผู้หลักผู้ใหญ่ทั้งหลายเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา บชา
 ส์การพระพุทธปฏิมา พระพุทธเจดีย และปูชนีย-

หมายเห็นพะวิกชุมิพrhoชาดงแต่ ๑๐ ขันไป ๗๙
 บุคคลทั่วไป จะขอว่าเป็นผู้มีนองกติ ใจต้องมีธรรม
 ของธรรม คือธรรมที่กระทำให้เป็นผู้มีนองกในพระพุทธ-
 ศาสนา ๕ ที่สมเด็จพระบรมศาสดาทรงแสดงไว้ &
 ประการ มีศรัทธาเป็นตน.

อันศรัทธานั้น ย้อมเป็นธรรมที่บุคคลทั่วไปมีความ
 รู้ แล้วพอกันอยู่เป็นตนว่า เมื่อจะซักชวนให้กระทำ
 การบุญการกุศลอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ยอมจะกล่าวว่ามี
 ศรัทธา นอกจากนี้ คำว่า ศรัทธานั้น ยังใช้ในความ
 หมายที่พูดกันอยู่ประการอื่นอีก เพราจะนั้น ก็ควร
 จะทำความเข้าใจในเรื่องศรัทธาพอสมควร ศรัทธา
 แปลว่า ความเชื่อ ก็เหตุกล่าวโดยทั่วไปนั้น บุคคล
 จะกระทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ยอมต้องมีความ
 เชื่อเป็นเครื่องชักนำ คือเมื่อมีความเชื่อว่าทำอย่างนั้นดี
 จึงจะทำอย่างนั้น ย้อมเป็นไปอยู่อย่างนั้น เพราจะนั้น
 ความเชื่อจะเป็นเหตุสำคัญ อันจะหนุนให้เกิดการ

ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว ก็หนามีศรัทธาใน
 คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ก็เหละคำสั่งสอนของพระ-
 พุทธเจ้านโดยตรงกากกรรม คือการงานทบุคคลกระทำ
 นเอง ว่าเป็นของตน บุคคลทำดีจะได้ ทำชั่ว
 ก็ได้ชั่ว แต่ว่าเรื่องกรรมเป็นค่าทบุคคลพอกันอยู่
 เป็นนิจเหมือนกัน แต่มากจะพดไปในเมื่อไได้ประสบ
 เคราะห์ราย กมกจะพอกันว่า เป็นกรรม เป็นกรรม
 ดังน นอกจากนักไม่คิดนักถงเรื่องกรรม เมื่อเป็นดังน
 จึงเป็นผู้ไม่รู้กรรมตามความเป็นจริง อันกรรมคือ
 การงานทกระทำนน ยอมเป็นของมอยประจําตนของ
 ทุกๆคน มิอยู่เดنمอ เพราะท่านแสดงว่า ตนของกรรม
 ก็คือเจตนา คือความใจ เพราะบุคคลมีเจตนากรรม
 อันได้แก่การใจขันแล้ว จึงกระทำออกไปทางกายบ้าง
 ภารกรรมทำออกไปทางวาจาบ้าง กระทำออกไปทางใจ
 ก็คือดบ้างทุกๆคนตงแต่ตนนอนขัน จนถึงหลับไปใหม่
 ก็ยอมมีเจตนาจะทำอย่างน้อยางน จะพดอย่างนั้น

อย่างกันไปอยู่เสมอ อันนแหลมคือกรรม คือการงาน
 ที่กระทำ และกรรมคือการงานที่กระทำนั้น เมื่อบุคคล
 มีศรัทธาในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เช่นว่าได้ฟัง
 ธรรม ได้ศึกษาเล่าเรียนมา เมื่อรู้ว่า ขอนพระพุทธเจ้า
 ทรงสอนไว้ว่าเป็นนาป ไม่ควรกระทำ ขอนเป็นบุญ
 คือความดี ตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน เมื่อเป็น
 ดง ศรัทธา คือความเชื่อของบุคคล จึงจะเป็นศรัทธา^๔
 ที่ถูกต้อง เมื่อมศรัทธาที่ถูกต้องดง แม้จะมีศรัทธา^๕
 ต่อพระพุทธเจ้าในด้านเป็นศักดิ์สิทธิ์ หรือในด้านเป็นผู้
 ให้ลักษณะอย่างไรก็ตามที่ ก็เป็นอันว่าไม่ใช่เป็น
 ประการสำคัญ เพราะว่า เมื่อบุคคลมาเว้นจากนาป
 กระทำบุญ ได้แก่เว้นจากความชั่ว การทำความดี
 ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ขอนกยอจะเป็นเหตุ
 ให้บุคคลพ้นจากภัยพบรดต้อนตราย อันเกิดจากการที่
 ชั่วของตนเอง และเป็นเหตุให้ประลับผลทดสอบ
 อันเกิดจากการดีของตนเอง อันมีศรัทธาในพระพุทธ-

เจ้าเป็นเหตุชักนำ เพราะฉะนัน บุคคลผู้นับถือพระ
พุทธศาสนาหงาย จึงสมควรตรวจสอบศรัทธา คือความ
เชื่อของตนว่าเป็นอย่างไร เมื่อเห็นว่าศรัทธาของตนนั้น
ยังห่างไกลต่อคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ก็ควรที่จะ
ปลูกศรัทธาในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้มีขัน จน
ถึงให้มีความหมายเช้องไปตามความเป็นจริง ว่าบ้าป
เป็นบ้าป บุญเป็นบุญ เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็จะทำให้เกิด^{ขึ้น}
หริและโอตตปปะ อันจะกล่าวต่อไป.

จิตต์ที่๒ นั้น ได้แก่ ความละอายใจต่อบ้าปหรือ
ความชัว ความรังเกียจต่อบ้าปหรือความชัว เนื่อง
อย่างบุคคลผู้รากความสัมภารด geleiydต่อของที่ไม่
สะอาด.

โอตตปปะ จิตต์๓ นั้น ได้แก่ ความเกรงกลัวต่อ
บ้าป คือความชัว.

หริและโอตตปปะทั้งสองนี้ เป็นธรรมที่ควบคู่กัน
บุคคลผู้มีหริ คือความละอาย ความรังเกียจบ้าป ยอม

ไม่ปราณາจะกระทำบ้าป่าหรือความชัว ไม่ปราณາจะแตะต้องบ้าป่าหรือความชัว เห็นบ้าป่าหรือความชัว เหมือนอย่างของปฏิกูลไม่สะอาด บุคคลผู้นี้โอดตัปปะมีความเกรงกลัวต่อบาป หรือความชัวนน ย่อมไม่ปราณາจะเข้าใกล้บ้าป่าหรือความชัว เห็นบ้าป่าหรือความชัวเหมือนอย่างเห็นอสูรพิช ก็เหลืออนความละอาย ความรังเกียจ และความเกรงกลัว ย่อมเป็นสิ่งที่ทุกคนมีอยู่ด้วยกัน และต่างกันการเกลียดคนชัวกลัวคนชัวอยู่ด้วยกัน เป็นต้นว่า เมื่อรู้ว่าใครเป็นโจรเป็นผู้ราย เป็นผู้ที่ประพฤติเดียวหายอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ย่อมจะมีความรังเกียจบุคคลนั้น มีความเกรงกลัวต่อบุคคลนั้น ไม่ปราณາจะเข้าใกล้ แต่ก็มักจะไปรังเกียจคนอื่น เกรงกลัวคนอื่น ความรังเกียจหรือความเกรงกลัวดังกล่าวมานั้น ยังไม่เป็นหริ ยังไม่เป็นโอดตัปปะ หริ โอดตัปปะ โดยตรงนั้นก็คือการหันเข้ามารังเกียจคนบ้าป่าคือคนชัว อันได้เกิดน่อง เกรง

กลัวคนบาป หรือคนชั่ว อันได้แก่ตนเองเช่นเดียวกัน
 กล่าวคือตระจุดด้วยตัวเราเองว่า เป็นคนไม่ดี เป็นคนผิด
 หรือเป็นล่า ทั้งนักด้วยสอปดดุความประพฤติของตนว่า
 เป็นอย่างไร ถ้าเห็นว่าตัวของเรางดงามเป็นคนบาป เป็น
 คนผิด เป็นคนไม่ดี ก็ให้มีความรังเกียจ การรังเกียจ
 ตนของเรา ก็ไม่ใช่หมายความว่าจะขับไล่ทำลายตัวเอง
 ไปช้างไหน แต่หมายความว่าให้ละบาป คือความชั่ว
 ความผิด อันมีอยู่ในตนนั้น ให้รังเกียจความชั่วความ
 ผิดของตนของเรา และจะไม่กระทำการอีกต่อไป นอกจาก
 ก็ให้มีความเกรงกลัวต่อบาป อันได้แก่ความผิดหรือ
 ความชั่วของตนเอง ล่ะ wenn ไม่กระทำการอีกต่อไป เช่นเดียวกัน
 เมื่อได้ใช้ความรังเกียจและความเกรงกลัวให้เป็นไป
 โดยถูกต้องดังกล่าวมานั้น จึงจะเป็น Hari จึงจะเป็น
 โภตตปปะ ความเกรงกลัวต่อบาปหรือความชั่ว ท่าน
 สอนเนพาะบາป หรือความชั่ว แต่ว่าไม่ได้สอนให้
 เกรงกลัวต่อกวามดี เพราจะนั้น จึงได้มีพระพุทธ-

ภาษิตสั้งสอนไว้ว่า ออย่าได้กลัวต่อบุญคือความดี ก็
 แหลกน้ำบ้าปีกอความชัวและบุญความดัน ย้อมเป็น
 ของตรงกันข้าม บุคคลผู้พอใจในบ้าปีกอความชัว
 ย้อมไม่่อยากจะเข้าใกล้คนดี เรียกว่า เป็นผู้กลัวต่อ
 คนดี และ ความดี ส่วนบุคคลผู้มีบุญ คือผู้กระทำ
 ความดี ก็ยอมจะมีความเกรงกลัวต่อกันชัว เพราะ-
 ฉะนั้น บุคคลสองจำพวกจึงต่างกัน และบุคคลสอง
 จำพวกไม่ได้อยู่ที่ไหน คือตัวของตนเอง ตรวจดู
 ตนเองก็จะเห็นได้ ในขณะที่จิตยังมัวเมากอยู่ด้วยความ
 ชัวมีประการต่างๆ ย้อมไม่่อยากที่จะเข้าวัด ไม่่อยาก
 ที่จะพบพระ ไม่่อยากที่จะพบปะกับคนดี แต่ว่าในขณะ
 ที่จิตใจของตนเองนั้นมีศรัทธาโดยถูกต้อง คงหาลำกว
 มาแล้ว และน้อมไปเพื่อจะกระทำการดี จึงอยากจะ
 เข้าวัด อย่างจะพบพระ อย่างจะพบปะคนที่กระทำ
 ความดีทั้งหลาย เพราะฉะนั้น เมื่อกลัวต่อบ้าปีกแล้ว
 ก็ต้องไม่กลัวต่อบุญคือความดี หมายความว่า ให้หน

เข้าหาความดีอยู่เสมอ.

การท่าจะลบปั้นความชั่ว กระทำบุญคือความดี
ดังกล่าวมานี้ได้ ก็ต้องอาศัยการประภาความเพียร
เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าเมื่อได้ทรงแสดงศรัทธาเป็น^๔
ข้อหนึ่ง แสดงให้เป็นข้อสอง แสดงโอดตปปะเป็น^๕
ข้อสาม แล้วจึงทรงแสดงการประภาความเพียรเป็น^๖
ข้อที่สี่.

การประภาความเพียรนั้น หมายความว่า เริ่ม
กระทำการความเพียร ความเพียรนั้น แปลว่า ความเป็น^๗
ผู้ถูก หมายความว่า ความเป็นผู้ถูกเพื่อท่าจะละ^๘
ความผิด หรือความถูกท่าจะกระทำส่งที่ถูกต้อง หรือ^๙
ความดีความเพียรนั้น ทุกๆ คนก็อยู่เหมือนกัน แต่อ่าจ^{๑๐}
มีอนหรือถูกในทางที่ผิด เพราะเหตุซากจูงใจต่าง ๆ^{๑๑}
เช่นโดยปกติก็ไม่ถูกจะทำ สังข์喻เนย ๆ ครั้นโลก^{๑๒}
โกรธ หลง ขัน ใจเกิดถูกท่าจะทำการฟ้าบ้าง การ^{๑๓}
ถูกบ้าง เมื่อตน บางที่โลก โกรธ หลง ก็ยังทำให้ถูก^{๑๔}

ไม่พอ ต้องดื่มสุราอย้มใจเข้าไปอีก อันนี้มาก็
สุราเมรัย เป็นฐานของความประมาทปราศจากสติ
เมื่อมความประมาทอยู่แล้ว ก็สามารถที่จะกระทำ
ความชั่ว ความผิดได้โดยประการต่างๆ อีกอย่างหนึ่ง
ความหลงประกอบกับความโลภ หรือว่าความโลภ
กับความหลงประกอบกัน ก็ได้แก่การพนัน บุคคล
หวังจะได้เพราะการพนัน จึงได้เล่นการพนัน และเมื่อ
เล่นไปจนเรียกว่าถูกฝึกการพนันสิ่ง ก็ยิ่งหลงใหลไป
ใหญ่ สามารถที่จะเอาทรัพย์สมบัติทาง Hammond เอาเรือ
สวนไว้นานห้าง Hammond ไปเล่นการพนันจนสันตัวได้ นัก
เป็นความหลงที่ประกอบด้วยความโลภ จึงได้ยอมใจ
ให้มีความกล้าจนประสบความพิบัติถังกล้ามานั้น.

วิธี คือความเพียร ที่มีความโลภ โกรธ หลง
เป็นเครื่องข้อมใจให้เกิดความกล้าดังกล่าวนี้ เป็นมิฉะ
วิธี คือความเพียรที่ผิด ซึ่งทางพระพุทธศาสนา
ถังสอนให้เว้น ส่วนความเพียรที่ชอบทางพระพุทธ-

ศาสนาสั่งสอนให้ประกอบการทำอยู่เสมอไป คือความ
เพียรชนิดที่มีศรัทธา มีวิธี มีโอดตปปะเป็นเครื่องอุด-
หนุนใจให้กระทำ ความเพียรที่มีธรรมเป็นเครื่อง
อุดหนุนใจให้กระทำดังกล่าวมานี้ ย้อมทำให้เกิดความ
เพียร คือความกล้า เพื่อจะละอภิสัลธรรม คือส่วนที่
ชี้ขาด เพื่อที่จะประกอบกุศล คือส่วนที่ดัดหัวใจให้
บังเกิดขึ้น ความเพียรที่ชอบ อันมีศรัทธาอุดหนุนใจ
มีวิธี มีโอดตปปะอุดหนุนใจให้เกิดความกล้า ซึ่งเป็น
ตัวความเพียรดังกล่าวมานี้ สมเด็จพระบรมศาสดาทรง
สั่งสอนให้เริ่มการทำเสียในปัจจุบัน ไม่ผิดวันประกัน
พรุ่ง เมื่อได้เริ่มการทำความดี ละความชั่วอยู่เสมอ
แล้ว ก็จะเป็นผู้ที่ทำความช่วยความเสียให้ลดน้อยไป
เพิ่มพูนความดีให้มากขึ้นโดยลำดับ.

แต่ว่าศรัทธา คือความเชื่อ ตลอดจนถึงความเพียร
จะเป็นศรัทธาที่ถูกต้อง เป็นความเพียรที่ถูกต้องได้ ก็
ต้องอาศัยบัญญาเป็นประการสำคัญ เพราะฉะนั้น

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้ทรงแสดงบัญญาเป็นข้อ
ที่ห้า.

บัญญานนี้ ได้แก่ ความรู้ทั่งความจริงตามเหตุ
ผล บัญญากอความรู้ทั่งความจริงตามเหตุผลนั้น
ในเบองตน ก็ได้แก่ความรู้จักภายใน บุญ คุณ โภช
ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ นี้เป็นประการสำคัญในทาง
ศึกษา หรือในทางคดีธรรม ส่วนบัญญานในทางคดี
โลกนั้น ก็ได้แก่ความรู้ในศิลปวิทยาการอันเป็นเครื่อง
ประกอบอาชีพ มีประการต่างๆ บัญญานในทางศิลป-
วิทยาการนั้น บุคคลเมื่อศึกษาหาความรู้ สามารถที่จะ
ประกอบอาชีพการงาน เพื่อจะแสวงหาทรัพย์ เพื่อห
จะคงตนได้ตามสมควรแล้ว ก็ควรมีบัญญานในทาง
คดีธรรม คือรู้จักภายใน บุญ คุณ โภช ประโยชน์มิใช่
ประโยชน์ นี้เป็นประการสำคัญ เมื่อกล่าวโดยปริยาย
หนึ่ง ก็ได้แก่มีความน่าดึงดูดภายในทางจริย มีความน่าด
ึงดูดภายในทางเดื่อม มีความน่าดึงดูดภายในอุบາຍ คือทางที่จะ

นำตนให้พ้นจากความวิบัติบรรลุถึงความเรียบ บัญญา
 คือความรู้ดงก่อawan เป็นแสงสว่างที่จะส่องให้คุณ
 เห็นว่า นับเป็นบาปคือความชั่ว นับเป็นกุศลคือความดี
 นี่เป็นประโยชน์ นี่เป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ นี่เป็นคุณ
 นี่เป็นโทษ เหตุเป็นอย่างนั้น ผลเป็นอย่างนั้น เป็นดัง
 เมื่อเมื่อบัญญา คือแสงสว่างสำหรับคนดังนี้แล้ว ความ
 เชือกจะเป็นไปโดยถูกต้อง หริ โอดตปปะ ก็จะเกิดมี
 ขันตามความเชื่อ และความเพียรที่จะประกอบการทำ
 กเบ็นความเพียรที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้น บัญญาจึงเป็น
 ข้อสำคัญ.

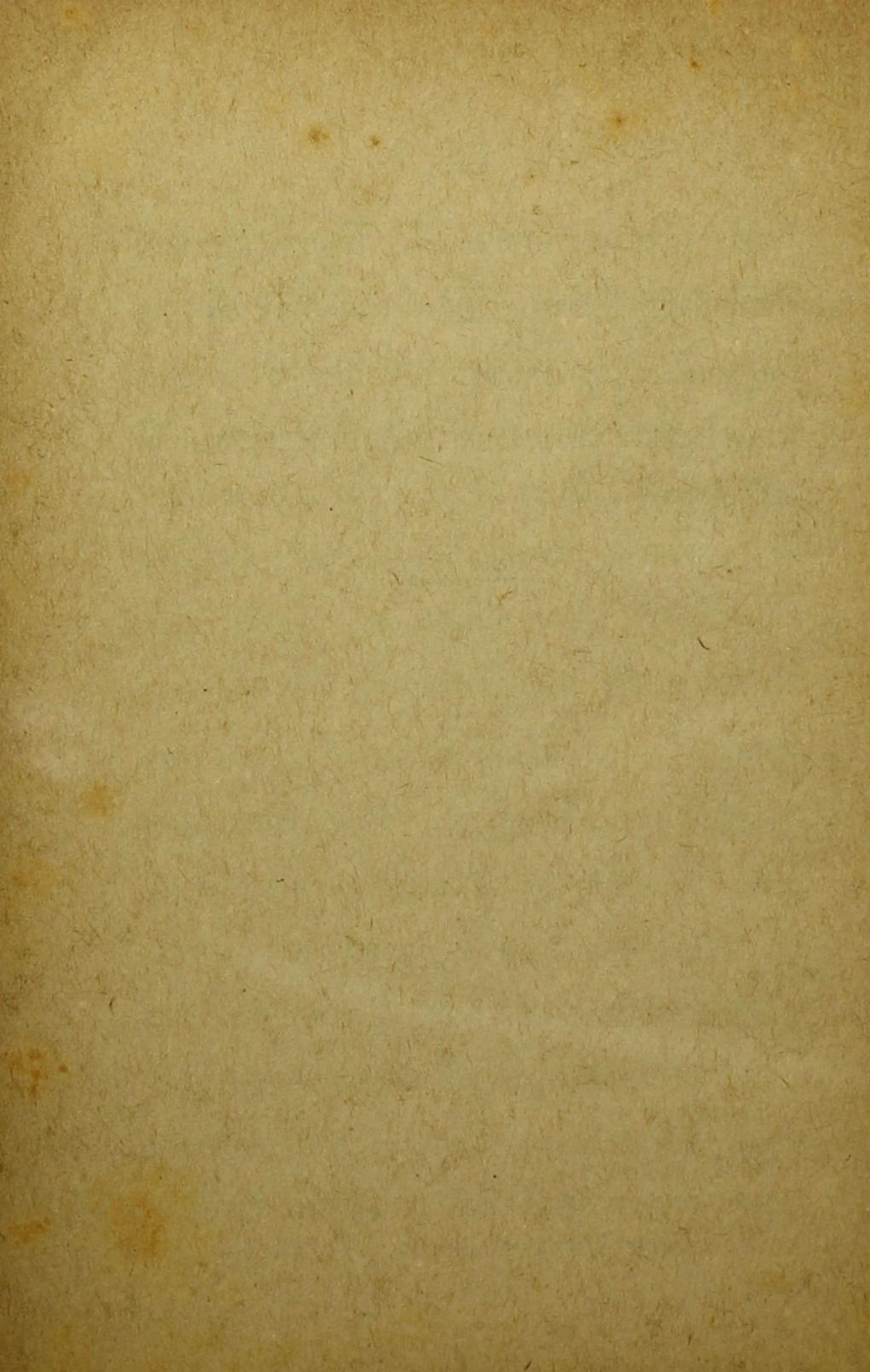
บัญญานั้นทุก ๆ คนก็ยอมจะม้อย เป็นบัญญานใน
 ทางคดีโลก คือความรู้ในศิลปวิทยาการค่าง ๆ บ้าง
 บัญญานในทางคดีธรรม มีความรู้จำกมาปัญญากุศลโทษ
 ประโยชน์มิใช่ประโยชน์บ้าง แต่ว่าความรุนแรง อาจจะ
 ไม่ใช่เป็นตัวบัญญาน คือเป็นตัวความรู้จริง ลักษณะ
 เป็นลัญญา คือความจำมาเท่านั้น เป็นดังนี้ว่า กรู

นาว่าศิล & มีอะไรบ้าง ห้ามอะไรบ้าง แต่บุคคลส่วน
 มากก็ต้องศิล โดยไม่จำเป็น และกรุณาไว้ อย่ายมุข
 คือทางให้เกิดความเสื่อมเสียเป็นอย่างไรบ้าง แต่ว่า
 บุคคลเป็นอันมาก ก็ยังปฏิบัติในทางอย่ายมุขทางทรรศุ
 เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงได้ประสรุความล้มงาม เพราะการ
 ปฏิบัติในทางที่ผิดนั้น เป็นตนว่า เป็นผู้ดูดมสรุราเป็น^{๘๔}
 อาชินและอาละวาด หรือว่าเด่นการพนันเป็นอาชิน
 ทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สมบัติ ทรง จะว่า
 ไม่รู้ไม่ได้ ก็ยังนิว่าผิดศีลผิดธรรม ตลอดจนถึง^{๘๕}
 ผิดกฎหมายบ้านเมือง แต่ว่าทำไม่จึงทำทรง ทรงกาก
 เพราะยังขาดธรรมที่จะประกอบกัน กล่าวคือ ธรรมที่^{๘๖}
 & ประการน เป็นธรรมที่ควรจะมีประกอบกันอยู่ ได้แก่
 ศรัทธา คือความเชื่อ หริ คือความละอายใจต่อบาป
 โอตตปปะ คือความเกรงกลัวต่อบาป ประการความ
 เพียรที่ต้อง แล้วบัญญา ความรู้ทาง & ประการ^{๘๗}
 ควรจะต้องมอยด้วยกัน จะขาดเสียอย่างโดยย่างหนึ่ง

ไม่ได้ เป็นตนว่า ถือว่ามีปัญญาแล้วไม่ต้องเชื่ออะไร
 อีกไม่ได้ หรือถือว่าเชื่อแล้วแล้วกัน ไม่ต้องคิดค้น
 หากเหตุผลตามความเป็นจริง ดังนั้นเป็นการไม่ถูกต้อง
 ควรจะมีธรรมเหล่าน้อยด้วยกัน และต้องอาศัยอบรม
 ธรรมเหล่านี้ให้มอยู่ประจำใจ จนเป็นกำลังสำหรับใจ
 ที่จะต่อต้านกับความชั่วได้ เพราะว่า อันความชั่วนั้น
 มีเครื่องชักจูง ซึ่งทางพระพุทธศาสนา ท่านแสดงว่า
 มาก มารนั้นโดยตรงก็ได้แก่ เกตุสกุลความโลภ
 ความโกรธ ความหลงในตนของตนเอง เป็นเครื่อง
 ชักจูงใจ ถ้าว่าความโลภ ความโกรธ ความหลงดังกล่าว
 มา มากำลงยิ่งกว่าธรรม ธรรมในใจไม่สามารถต่อ
 ต้านได้ ต้องพ่ายแพ้ต่อมาก เมื่อเป็นเช่นนั้น
 มาก็ชักนำไปตามประณานา อย่างที่เล่นการพนันจน
 ถึงกับทเรียกว่า ผู้การพนันสิ อันก็ไม่ใช่คนไกล
 ความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่มากลงแรงกล้า
 ศรัทธาก็ถอยหลังไปหมด บัญญาคืออยหลังไปหมด

เพราะฉะนั้น ข้อที่ควรปฏิบัตินั้นก็อว่า อบรมธรรม
 เหล่านี้ให้มีเสมอยู่ คือว่าເສີມธรรมเหล่าน้อยເສີມອ
 ธรรมเหล่านاكจะค่อยทราบ ๆ ในตน หรือในจิตใจ
 ของตน จนเป็นธรรมที่เป็นกำลัง คือมีศรัทธาที่เป็น
 กำลังใจ มีทรัพย์ที่เป็นกำลังใจ มีโสดตปปะที่เป็นกำลัง
 ใจ มีความเพียรที่เป็นกำลังใจ มีบัญญาที่เป็นกำลังใจ
 เมื่อมกำลังใจถูงกว่ากำลังของความชัว ที่จะเป็นเครื่อง
 ชักนำดังนั้นแล้ว จึงจะสามารถชนะความชัวได้ เมื่อ
 สามารถชนะความชัวได้แล้ว ก็เอารี้ได้ทันนั้น ในทาง
 โลกก็เอารี้ได้ ในทางธรรมก็เอารี้ได้ เพราะฉะนั้น
 การที่อบรมธรรมให้มีเป็นกำลังใจ จึงเป็นข้อสำคัญ
 และก้าวเป็นที่ต้องอบรมอยู่ເສີມอ เมื่อเป็นเช่นน
 ธรรมก็จะเจริญขึ้นเป็นลำดับ.

บุคคลผู้อบรมธรรมเหล่านี้ ให้มีเป็นกำลังใจอยู่
 เสມอแล้ว ได้ขอว่าเป็น เกราะ คือเป็นผู้มั่นคง หมาย
 ความว่ามีจิตใจที่มั่นคง ไม่โอนเอียงไปตามคำน้ำใจ

ของความชั่ว แม้จะมีความชั่วมากกระทบใจ เช่นว่า
 เกิดความอยากขึ้นบ้าง เกิดความโกรธขึ้นบ้าง แต่ก็
 สามารถที่จะตั้งหลักของตนเองได้ มีกำลังใจที่จะต่อ
 ต้านกับความชั่วที่มาซักน้ำหนึ่งได้ จะเป็นจิตใจของตน
 เองก็ตาม จะเป็นบุคคลอ่อน懦เพื่อนมาซักน้ำก็ตาม ขอ
 สำคัญนั้น ใจตนเองมั่นคงเป็นหลักอยู่ด้วยธรรม ดัง
 กล่าวมานแล้ว ตนเองที่เป็นผู้ชายชั่ว ก็จะนำไปให้
 กระทำชั่วไม่ได้ เพื่อนก็มาซักน้ำนำไปให้กระทำชั่วไม่ได้
 เพราะฉะนั้น ความที่ตั้งตนเองให้มั่นคง ให้เป็นหลัก
 ดังกล่าวมานะแล้ว ได้ขอว่าเป็น เตรระ คือผู้มั่นคง
 และธรรมที่จะกระทำให้เป็นเตรระดังกล่าวมานั้น ก็มี ๕
 ประการ คือ ศรัทธา หิริ โอดดัปปะ ปรารภ
 ความเพียร และปัญญา มีอรรถាពิบัยดังแสดงมา.
 ขอสุลจริยาทั่วคณะศิษยานุศิษย์สำนักวัดเข้า-
 บางราย กับทางท่านผู้มีความเคารพนับถือในท่าน
 บุรพเดราเจ้าราชย์แห่ง มีเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธ-

โฆษณาจารย์ ณ งานวาระ เบื้องต้น ได้มาเพ็ญและน้อม
 จิตอุทิศส่วนกุศลถวายแด่รัช ทรงสมฤทธิ์ประสิทธิผล
 โดยสุานนิยม สมเจตนาปราภทุกประการ วิสัยชนา
 พระธรรมเทศนาเดชธรรมกถาสมควรแก่กาลเวลา ยุติ
 ลงด้วยประการฉะนั้น ฯ

ធម្មយោទ្រ និងធម្មយោសហស្ថ្តែរាជីមានលើ
បុណ្យអភិវឌ្ឍន៍ អតិថិជនិកពីរាជ ពិភាក្សា ២៣/១
នាយកដ្ឋាន គ្រប់ការ ជូនធម្មយោសហស្ថ្តែរាជ ឯ.ខ. ២៤០៦